

ANTICKÉ OLYMPIJSKÉ HRY

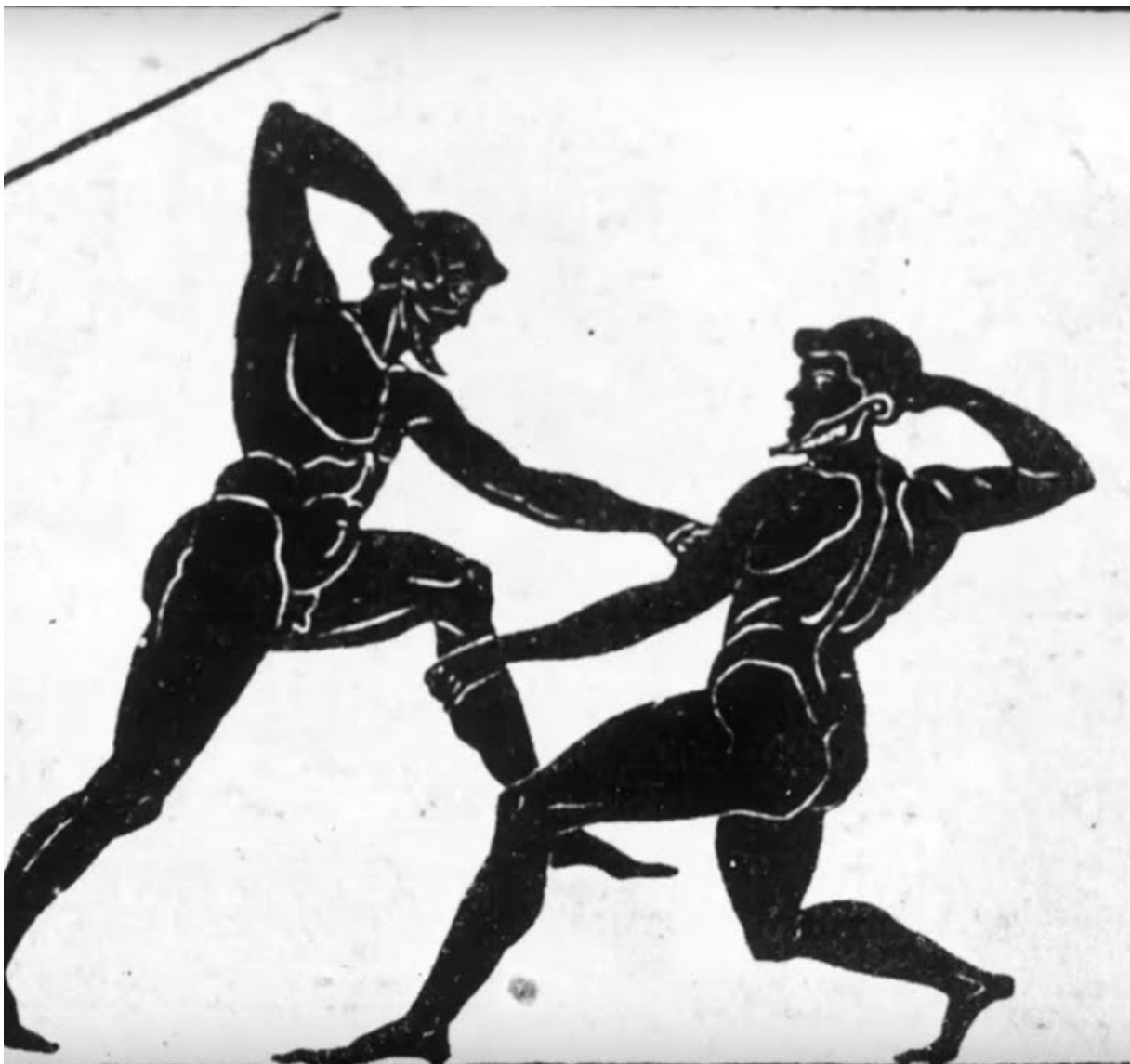
Moderní perspektiva
starověkého fenoménu

Mgr. Václav Pechman

„ŘEKOVÉ KVŮLI
OLYMPIJSKÝM HRÁM
ODKLÁDALI SVÉ VÁLKY, MY
KVŮLI VÁLKÁM TŘIKRÁT
ODLOŽILI OLYMPIJSKÉ HRY.“

VOJTĚCH ZAMAROVSKÝ

DĚJINY & TĚLESNÁ KULTURA

Prezentismus

Antické ideály

Olympijská historie

Sportovní interpretace

Diskutabilní témata

ATMOSFÉRA DOBY

Otrocká práce jako pilíř osobní
a politické svobody

Absence hladu a nedostatku

Volný čas jako předpoklad
vyšší realizace člověka

Tělesné předpoklady
nadřazené duševním

Aristoteles: „Tělo je třeba cvičit
dřív než rozumovou schopnost.“

FYZICKÁ
ZDATNOST
ARISTOKRACIE
PŮVODNĚ ZNAK
TŘÍDNÍ
NADŘAZENOSTI

Efēbie (vojenská služba)

Gymnasion (filosofie, rétorika)

Palaistra (tělesná výchova, zápas, gymnastika)

Gramatisté (čtení, psaní, počty), Kitharisté (hudba, zpěv, hra na hudební nástroj)

Výchova k tělesné zdatnosti základem vzdělávací
přípravy mladých lidí na život

paidagógos = původně jen průvodce chlapce do školy,
zpravidla otrok

CTIŽÁDOSTIVÍ HELÉNI

Blaho jedince ~ blaho městského státu

Sport je nejbezpečnějším ventilem soutěživosti a touhy po excelenci

Celospolečenské přesvědčení, že každý občan má cvičit

Idiótés = občané duševně nebo tělesně nezpůsobilí, respektive svévolně odmítající účast na tělesných cvičeních

Kalokaghatia (*kalos*- krásný, *agathos*- dobrý), zanedbáním lidského těla se společnost oslabuje, zanedbáním lidského mozku se společnost ohlupuje.

Styx (nenávisť)

Pallás (boj)

Biá (násilí)

Kratos (síla)

Zélos (moc)

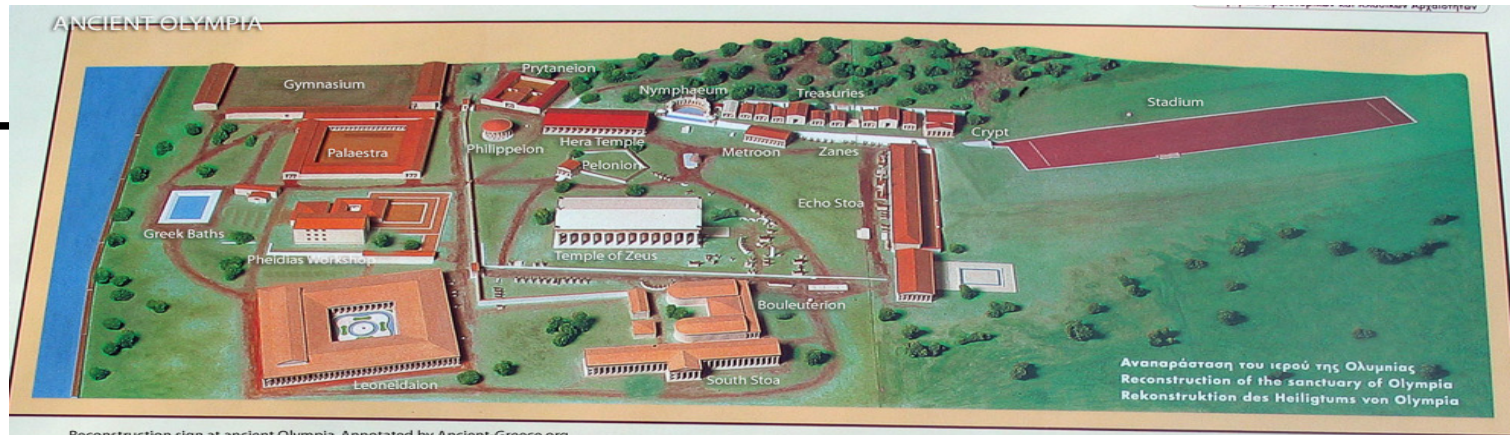
Níké (vítězství)

„JESTLIŽE BYCH MĚL
POTRESTAT NADMÍRU
NEPOSLUŠNÉHO OTROKA,
NEOSLAL BYCH HO
VÁLET MLÝNSKÉ KAMENY,
NÝBRŽ SMAŽIT SE NA
OLYMPIJSKÝCH HRÁCH“

Panhellenic Game Sites in Greece

Reconstruction sign at ancient Olympia. Annotated by Ancient-Greece.org

ISTHMICKÉ HRY, 572 PŘED KRISTEM

POČÁTKEM JARA, VŽDY DRUHÝ A ČTVRTÝ ROK OLYMPIÁDY

DLE POVĚSTI ZALOŽENY POSEIDONEM, S AKTIVNÍ ÚČASTÍ BOHŮ A POLOBOHŮ
VÍTĚZOVÉ OBDAROVÁNÍ VĚNCEM ZE SMRKU, SYMBOLICKÝM STROMEM POSIEDNA

PÝTHICKÉ HRY, 582 PŘED KRISTEM

LETNÍ MĚSÍCE, OD POČÁTKU NĚKOLIKADENNÍ

KULT BOHA APOLLÓNA, PŘEMOŽITELE OBROVSKÉHO DRAKA PÝTHONA

MÚZICKÉ SOUTĚŽE -> KITHARISTÉ OPĚVUJÍCÍ APOLLONA

NEMEJSKÉ HRY, 573 PŘED KRISTEM

SMUTEČNÍ HRY K POCTĚ UMÍRAJÍCÍHO BOHA VEGETAČNÍHO CYKLU

LETNÍ MĚSÍCE DRUHÉHO A ČTVRTÉHO ROKU OLYMPIÁDY

VÍTĚZOVÉ ODMĚNĚNÍ VĚNCEM Z MIŘÍKU

PANHELÉNSKÉ HRY (NÁRODNÍ VŠEŘECKÉ SLAVNOSTI)

Pravidelné setkávání na společenských slavnostech = středobod jindy politicky a kulturně rozdrobeného řeckého světa

olympiada = čtyřleté období, *periodos* = koloběh, cyklus jednotlivých událostí

776 př.n.l., počátek řeckého kalendáře

500-600 závodníků, 40-45 000 diváků, vstup zdarma

Empedokles, Demosthenes, Thales, Euripides, Sokrates, Platon

Ekecheiria = „zdržení se rukou od zbraní“, posvátný mír

- zákaz vstupu se zbraní do Olympie
 - volný průchod a návrat do dějiště her
 - zákaz válek a násilných činů v době konání her.
-

PODMÍNKY ÚČASTI

Svobodný Řek příslušný do některého města

Nesměl se provinit hrdelním nebo jiným těžkým zločinem, nesměl být v klatbě

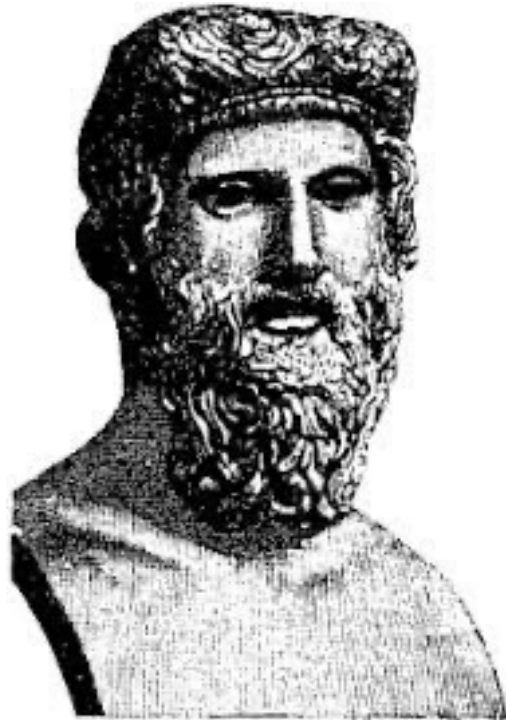
Musel absolvovat a doložit minimálně desetiměsíční trénink a zvládnout měsíční přípravu v Elidě

Cizinci a otroci pouze jako diváci, stejně tak svobodné ženy. Zákaz vstupu vdaným ženám.

Heráia – ženské hry, slavnosti spojené s bohyní Hérrou

776 př.n.l.	<i>dromos</i> (závod v běhu na jeden stadion = 192,27 m.)
724 př.n.l.	<i>diaulos</i> (závod na dva stadiony = 384,6 m.)
720 př.n.l.	<i>dolichos</i> (závod na 7, poté 12, nakonec 24 stadionů)

ORSIPPUS Z MEGARY

776 př.n.l.	<i>dromos</i> (závod v běhu na jeden stadion = 192,27 m.)
724 př.n.l.	<i>diaulos</i> (závod na dva stadiony = 384,6 m.)
720 př.n.l.	<i>dolichos</i> (závod na 7, posléze 12, nakonec 24 stadionů)
708 př.n.l.	<i>palé</i> (zápas)
708 př.n.l.	<i>pentathlon</i> (pětiboj)

PALÉ

PALÉ ~ dnešní řeckořímský zápas

Boj ve stoje, kdy vyhrál ten, který třikrát donutil soupeře dotknout se kolenem země.

ZÁKAZ: údery, chvaty na pohlavní orgány, nesměly se ohrožovat oči, nesmělo se kousat a škrábat, nesměl se opustit vyhrazený prostor

System vylučovací metody, složení dvojic určené losem.

PENTATHLON (BĚH, SKOK DO DÁLKY, HOD OŠTĚPEM, ZÁPAS, HOD DISKEM)

Halma = skok daleký

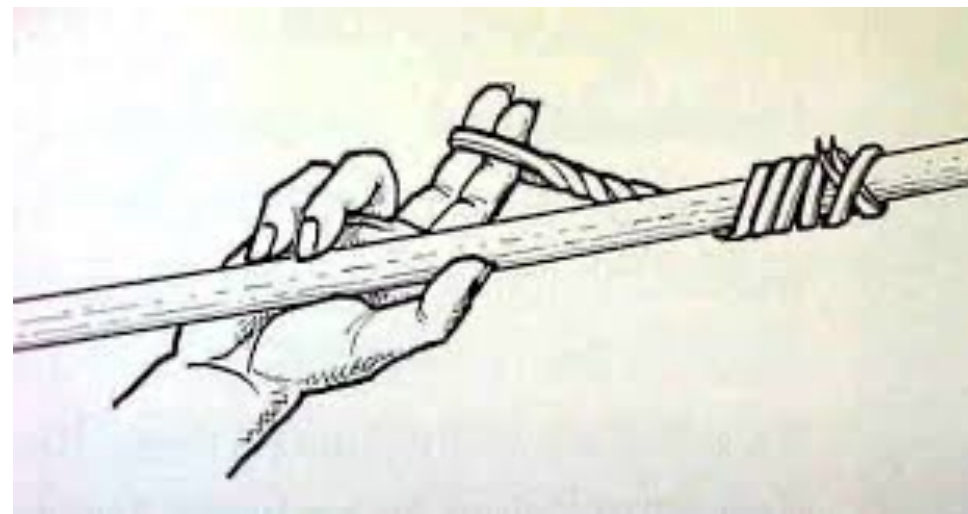
Krátký, někdy □ ádný rozběh

Haltréres = speciálně tvarovaná kovová záva□ í

Švih zvyšující odrazovou rychlost a úhel vzletu, letová fáze bez rotace, odhození prodlu□ ující doskok

HOD OSTĚPEM

HOD DISKEM

Kamenný, na povrchu zdrsňný disk

Nestejná velikost a váha na jednotlivých
hrách

František Janda Suk – vzkříšení techniky
odhozu s otočkou

776 př.n.l.	<i>dromos</i> (závod v běhu na jeden stadion = 192,27 m.)
724 př.n.l.	<i>diaulos</i> (závod na dva stadiony = 384,6 m.)
720 př.n.l.	<i>dolichos</i> (závod na 7, posléze 12, nakonec 24 stadionů)
708 př.n.l.	<i>palé</i> (zápas)
708 př.n.l.	<i>pentathlon</i> (pětiboj)
680 př.n.l.	čtyřspřeží koní s dvoukolovým vozem
668 př.n.l.	<i>pygmé</i> (box)

PYGMÉ

Box = povoleno vše kromě chvatů, držení soupeře a úderů na pohlavní orgány

Zvítězil ten, který donutil soupeře, aby se, neschopen dalšího odporu, vzdal, nebo srazil druhého na zem tak, aby zůstal bezvládně ležet.

Klímax = pokud trval zápas příliš dlouho, jeden se postavil a bez obrany přijal úder druhého. Potom, pokud to vydržel, první naopak insultoval druhého, až do rozhodnutí.

776 př.n.l.	<i>dromos</i> (závod v běhu na jeden stadion = 192,27 m.)
724 př.n.l.	<i>diaulos</i> (závod na dva stadiony = 384,6 m.)
720 př.n.l.	<i>dolichos</i> (závod na 7, posléze 12, nakonec 24 stadionů)
708 př.n.l.	<i>palé</i> (zápas)
708 př.n.l.	<i>pentathlon</i> (pětiboj)
680 př.n.l.	čtyřspřeží koní s dvoukolovým vozem
668 př.n.l.	<i>pygmé</i> (box)
648 př.n.l.	<i>pankration</i> (všeboj)

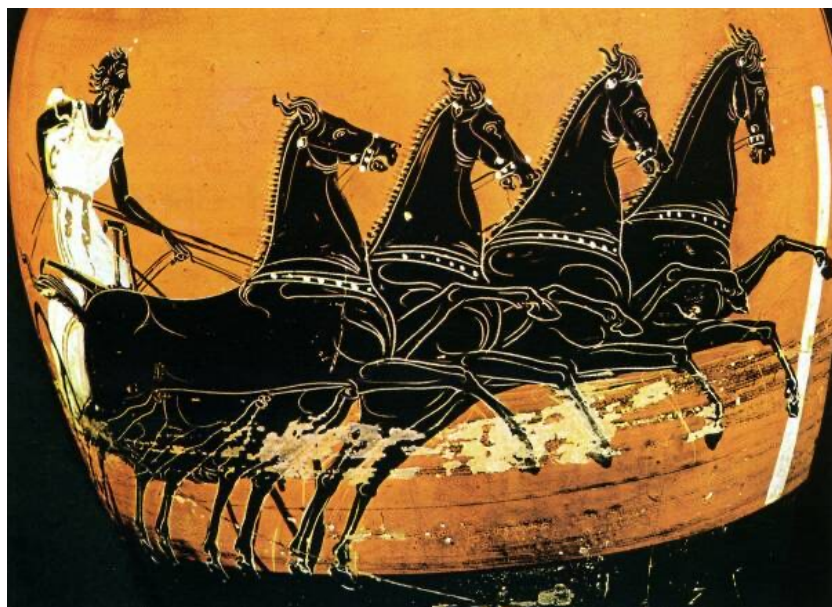

PANKRATION

kombinace zápasu, boxu a karate

ZÁKAZ: útočit na oči a pohlavní orgány, hryzat, škrábat a používat pěstních řemenů.

Neexistovaly časové limity, boj se nedělil na kola, bylo možné vyžádat si oddechový čas, ale neexistovaly váhové kategorie

JEZDECKÉ ZÁVODY

Vojenská a historická spojitost s postavením
čelních představitelů

Jediní oblečení závodníci v přepásaných
chitónech

Vítězem vyhlášen majitel vozu, nikoliv
vozataj

Princezna Kyniska (396 př.n.l., 392 př.n.l.)

776 př.n.l.	<i>dromos</i> (závod v běhu na jeden stadion = 192,27 m.)
724 př.n.l.	<i>diaulos</i> (závod na dva stadiony = 384,6 m.)
720 př.n.l.	<i>dolichos</i> (závod na 7, posléze 12, nakonec 24 stadionů)
708 př.n.l.	<i>palé</i> (zápas)
708 př.n.l.	<i>pentathlon</i> (pětiboj)
680 př.n.l.	čtyřspřeží koní s dvoukolovým vozem
668 př.n.l.	<i>pygmé</i> (box)
648 př.n.l.	<i>pankration</i> (všeboj)
648 př.n.l.	jízda na koni
632 př.n.l.	kromě účasti dospělých mužů ještě přítomnost dorostenců
520 př.n.l.	<i>hoplítodromos</i> (závod těžkooděnců)
472 př.n.l.	oficiální pětidenní doba trvání
408 př.n.l.	dvouspřeží koní s dvoukolovým vozem

HARMONOGAM

1. DEN	cesta z Elis do Olympie (noční pochod, 50 km) nástup a složení přísahy určení trubače a hlasatele
2. DEN	zahajovací obřady dorostenecké běhy, box, pankration
3. DEN	jezdecké závody na hipodromu pětiboj na stadionu
4. DEN	ranní oběti bohům běžecké závody mužů (dopoledne) box, zápas a pankration mužů (odpoledne) běh těžkooděnců (podvečer)
5. DEN	rozdělování cen vítězům závěrečné ceremonie

ORGANIZACE

Hellanodikové, zvláštní funkcionáři voleni pro jednotlivé hry

Organizační výbor s prakticky neomezenou mocí (rozhodčí, techničtí ředitelé)

Vyhlášení pouze prvního místa, další se neklasifikovala

Neexistoval seznam výkonů a rekordů, nezjišťovaly se dosažené časy, vzdálenost se měřila jen pro okamžitou potřebu

OLYMPIJSKÁ SLÁVA

Askésis- speciální trénink spojený s dietou (Pythágorova škola)

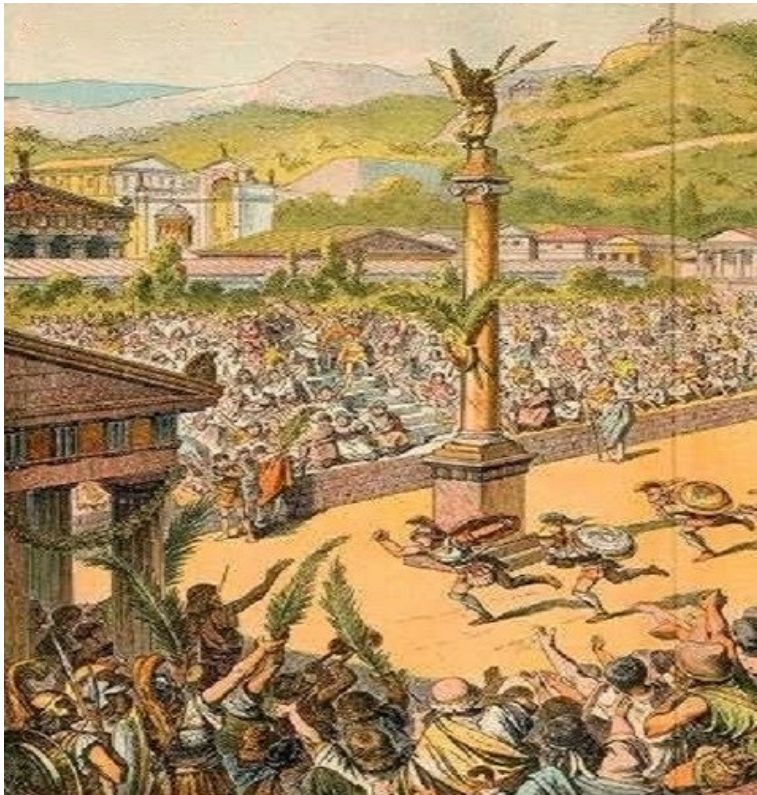
Postavená socha

Vstup do města zvláštní slavobránou probouranou do hradeb města

Sparta: právo bojovat v bitvě po boku krále, v Alexandrii členství v Museu (Akademie věd)

Čestné křeslo na stadionu a v divadle

(Zákon z přelomu 7.-6. století přikazoval, že každý olympijský vítěz pocházející z Athén dostane 500 drachem (1 drachma = 1 ovce))

MIMOSPORTOVNÍ ASPEKTY

Ekonomické aspekty (ubytování a zásobování)

- Účast kupců a nabídka vzácného zboží
- Darované oběti bohům = bohatnoucí pořadatelé

Politické aspekty

- Osobní setkání reprezentantů odloučených lokalit
- Podpisy smluv a veřejných listin

Společenské aspekty

- Formování řeckého národního vědomí, identity
-

SOUMRAK ANTICKÝCH OLYMPIJSKÝCH HER

- 2. století př.n.l., Řecko v područí Římské říše
 - 313 n.l., Edikt Milánský – křesťanství uznáno za rovnocenné náboženství
 - 375 n.l., kmen Gótů překračuje Dunaj v rámci stěhování národů
 - 393 n.l., císař Theodosius I. zakázal veškeré pohanské slavnosti
 - 394 n.l., císař Theodosius I. vyhlásil křesťanství za jediné státní náboženství
 - 395 n.l., vyplenění Olympie Gótskými kmeny
 - 426 n.l., císař Theodosius II. – rozkaz zničit veškeré pohanské chrámy v Olympii
 - 6. století n.l. – dvě zkázonosná zemětřesení
-